

Redaktör: Marie Sundberg, debatt@di.se Telefon 08-573 650 98

I dag får Globaliseringsrådet vår analys av teknikspridningens krav på ökad rörlighet för arbetskraften. Bland slutsatserna pekar vi på behov av flexibla regelverk för rekrytering av utländska experter, god infrastruktur i storstäderna och minskade inläsningseffekter på den svenska arbetsmarknaden, skriver rapportförfattarna **Martin Andersson** och **Per Thulin**.

Utflyttning av verk hämmar teknikspridning och tillväxt

Teknologiska framsteg och kunskapsutveckling är de viktigaste förklaringarna till högre tillväxt och ett ökat välstånd. I en dynamisk global ekonomi där teknikfronten flyttas framåt i allt snabbare takt blir därför förmågan att tillgodogöra sig ny teknik allt viktigare.

Det räcker inte med att bara bygga upp ny kunskap – den måste också spridas och komma till användning för att generera positiva tillväxteffekter. Flöden av arbetskraft mellan företag, regioner och länder är en viktig komponent för att öka ett lands tillväxt och välstånd.

Politiken måste därför utformas så att den ger goda förutsättningar för rörlighet och reducerar inläsningseffekter i den svenska ekonomin.

I vår underlagsrapport till Globaliseringsrådet, "Arbetskraftsrörlighet, produktivitet och globalisering", analyserar vi arbetskraftens rörlighet i Sverige.

Rapporten visar att den genomsnittliga rörligheten i Sverige uppgick till 12,5 procent under de senaste två decennierna. Det betyder 12,5 procent av alla sysselsatta i det privata närings-

Martin Andersson

ek dr, Internationella handels-högskolan i Jönköping

Per Thulin

doktorand, KTH

livet bytte arbetsgivare varje år. Analysen visar också på stora skillnader i rörlighet mellan olika grupper inom befolkningen. Rörligheten avtar kraftigt med ålder men ökar med utbildningsnivå. I genomsnitt var fjärde 16–24-åring går till en ny arbetsgivare varje år medan rörligheten i åldersgruppen 55–64 år är nere på strax över 5 procent.

I rapporten framgår även att arbetskraftsrörlighet i mångt och mycket är ett storstadsfenomen. Personer med lång högskoleutbildning i Stockholm, Göteborg och Malmö rör sig oftare, 13 procent, än personer med motsvarande utbildningsnivå i mindre regioner, 5 procent

Arbetskraftens rörlighet är en förutsättning för effektiv matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden och är en mekanism för kunskaps- och informationsspridning. Båda perspektiven pekar på ett positivt samband mellan arbetskraftens rörlighet och produktivitet som i förlängningen ger möjlighet till ökad tillväxt och välstånd.

Vår studie leder till ett antal slutsatser för politiken. En första policy-slutsats är att flexibla regelverk för

rekrytering av utländska experter är en viktig del av en näringspolitik anpassad för en kunskapsekonomi.

Förmågan att tillgodogöra sig ny teknik och kunskap blir allt viktigare i takt med att globaliseringen tilltar. Sverige är en liten öppen ekonomi vars FoU-investeringar som andel av BNP visserligen är hög i ett internationellt perspektiv, men vars totala investeringar i relation till FoU-ansträngningarna i världsekonomin är mycket små. Import av kunskapsarbetare underlättar Sveriges teknikutveckling och ökar förmågan att absorbera teknologier utvecklade i andra länder.

Öppnare system som underlättar företagets möjligheter att rekrytera utomeuropeisk arbetskraft är därför av särskild vikt. Förslag i denna riktning som bör stödjas är bland annat EU:s blå kort för högkvalificerad arbetskraft från länder utanför EU.

En annan slutats för regional- och tillväxtpolitiken handlar om storstadsregioners roll som tillväxtmotorer för ekonomin som helhet. Stora täta regioner med goda förutsättningar för kunskaps- och informationsspridning ökar sannolikt i betydelse i takt med en accelererande globalisering och snab-

bare teknikutveckling. Storstadsregionerna måste ha fullgod materiell och immateriell infrastruktur. Transportinfrastrukturen i landets storstadsregioner, särskilt Stockholmsregionen, är sedan länge eftersatt.

En politik som motverkar flyttströmmarna från landets glesbygd till storstadsområdena kan vara kontra-produktiv. Det gäller till exempel utflyttningen av statliga verk från storstadsregionerna till andra delar av landet.

På ett generellt plan bör konsekvenserna för arbetskraftens rörlighet beaktas vid utformningen av all politik. Det handlar både om att skapa goda förutsättningar för rörlighet, och om att reducera de inläsningseffekter som finns inbyggda i den svenska ekonomin. Ett exempel är turordningsreglerna på arbetsmarknaden. Reglerna om sist in, först ut bidrar till att låsa in sysselsatta i befintliga anställningar, men medför en trygghet för anställda som väljer att inte byta jobb. I politiska beslut måste överväganden göras om de effekter denna typ av lagstiftning har för arbetskraftens rörlighet och för svensk ekonomi.

Fel debatt om Volvo och Saab

Det svenska näringslivet har sedan industrialismens genombrott omstrukturerats i snabb takt – ibland i många små förändringar och ibland i större omvälvningar.

Det har inte varit förmågan att behålla det gamla, utan förmågan att få fram nya växande företag, som gjort Sverige till ett av världens rikaste länder.

Tyvärr har denna förmåga avtagit under de senaste decennierna. Mer än hälften av Sveriges 50 största företag grundades före första världskriget. Bara två efter 1970.

Sveriges problem är inte om Volvo, eller något annat av dem läggs ned – det stora problemet är att inte nya företag slår sig in i den gruppen.

Att fordonsindustrin inklusive dess underleverantörer arbetar för att få stödåtgärder till sin verksamhet är både legitimt och förståeligt. Det är också fullt möjligt att bilindustrin i Sverige har en lysande framtid. Om det är så kommer det säkert att finnas aktörer på marknaden som är beredda att gå in med det kapital och kunnande som behövs.

Det kan också mycket väl vara så att en konkurs för Volvo PV eller Saab är ett bättre alternativ. Personbilsindustrin världen över kämpar med överkapacitet och enorma omställningsproblem med nya politiska krav och ändrad efterfrågan. Det första testet bör rimligtvis vara förmågan att kämpa på denna marknad av egen

Maria Rankka

vd, Timbro

Dick Kling

nationalekonom, Timbro

kraft. Om regeringen vill ge moraliskt stöd är det helt okej, men den bör akta sig för ekonomiska åtaganden.

Mona Sahlin har, påhejad av IF Metall, öppnat för tillfälligt statligt ägande i bilindustrin. Thomas Östros vill att AP-fonderna ska tillföra nytt kapital.

I stället för att koncentrera sig på att skapa ett näringsklimat där nya företag etableras och växer har regeringen lurats in i en debatt där den försvarar sin passivitet och ovilja att öka det statliga ägandet.

Med all respekt för Volvo Personvagnar och Saab – Sveriges framtid avgörs inte av dessa företag utan av dem som ännu inte växt upp.

Lag öppnar för nya webbtjänster

En ny lag ska lägga grunden för den växande marknaden för offentlig information. Regeringen tillsätter en arbetsgrupp som ska ta fram ett förslag till lag om tillgång till offentlig information för vidareförsäljning, en införlivning i svensk rätt av EU:s PSI-direktiv.

Den förra regeringen valde fel spår när den rapporterade till EU-kommissionen att inget behövde ändras i svensk rätt för att PSI-direktivets krav skulle vara uppfyllda.

EU:s PSI-direktiv ska att öka tillgängligheten till den information som finns inom offentlig sektor. Det kan vara geografisk information, väderinformation eller bolagsinformation. Om det blir lättare för företag att få tillgång till denna typ av information kan nya marknader utvecklas och nya jobb skapas.

Privata företag ska kunna använda informationen för att skapa nya informationstjänster så som specialiserade karttjänster, vädertjänster eller finansiella informationstjänster. Offentlig information kan på så sätt bidra till fler jobb, ökad tillväxt och förbättrad konkurrenskraft.

En arbetsgrupp under ledning av före detta generaldirektör Peder Törnqvall ska ta fram förslag till en ny lag som införlivar PSI-direktivets tvingande regleri svensk rätt. Den nya lagen ska lägga grunden för en växande marknad för offentlig information som präglas av lika villkor, rimlig prissättning och hög

Dan Ericsson

statssekreterare (kd), finansdepartementet

"Privata företag ska kunna använda informationen för att skapa nya informationstjänster"

tillgänglighet. Det nya regelverket ska träda i kraft den 1 juli 2010. Men vi nöjer oss inte med att enbart införa PSI-direktivets regler.

Konkurrensverket har lämnat ett antal förslag för att minska snedvridningen av konkurrensen vid försäljning av grunddata som vi nu arbetar vidare med. På måndag lämnar Förvaltningskommittén förslag om myndigheters agerande på konkurrensutsatta marknader. Med hjälp av dessa förslag hoppas vi kunna dra en tydligare gräns mellan det statliga åtagandet och marknadens uppgifter inom området offentlig information.

En e-delegation ska genomföra regeringens handlingsplan för e-förvaltning och driva frågor om normering och samordning av myndigheternas informationshantering och arbete med öppenhet och tillgänglighet.

Det är viktigt att de åtgärder som nu vidtas för att införliva PSI-direktivet inte leder till en försämring av skyddet av den personliga integriteten. Det får heller inte leda till att myndigheter i sin tillämpning av bestämmelserna begränsar tillgången till allmänna handlingar i strid med offentlighetsprincipen.

Sverige har goda förutsättningar att skapa den mest utvecklade marknaden för offentlig information i Europa. Informationsindustrin blir allt viktigare i framtiden. Med de förbättrade villkor som vi nu inför tror vi att svenska företag kan stärka sina positioner på denna växande marknad.